

Anbefalinger fra ekspertgruppen for forsøgsprogram om modersmålsbaseret undervisning

Anbefalingsnotatet er udarbejdet af forskningsleder, SFI, Jørgen Søndergaard, professor em. Anna-Lena Tvingstedt, tosprogs konsulent Lisbeth Glerup, docent, ph.d. Mette Vedsgaard Christensen og professor i dansk som andetsprog Karen Lund.

Baggrund for forsøgsprogrammet

I erkendelse af at tosprogede elever generelt klarer sig dårligere fagligt i skolen end de etsprogede elever, samt at der findes meget lidt viden om, hvad der virker for tosprogede elever iværksatte det tidlige formandskab for Skolerådet i samarbejde med den tidligere regering i 2013 ”Forsøgsprogram om modersmålsbaseret undervisning”.

Der indgår et omfattende forarbejde til forsøgsprogrammet om modersmålsbaseret undervisning. I 2009 blev der således via satspuljemidlerne afsat 7,6 mio. kr. til forsøg, der skulle styrke kommunernes indsats over for de tosprogede elever. På baggrund heraf blev der af SFI og EVA igangsat en kortlægning og analyse af 120 skolars indsatser over for tosprogede elever. Rapporten blev offentliggjort i foråret 2012.

I rapporten kortlægges en række indsatser og statistiske analyser af elevernes trivsel og faglige præstationer. Kortlægningen skulle danne grundlag for anden fase, hvor kontrollerede forsøg ved hjælp af randomiseret kontrollerede forsøg med en indsatsgruppe og kontrolgruppe skulle gennemføres.

Derefter gennemførte Skolerådets formandskab og ministeriet et såkaldt call til kommunerne, hvor kommunerne blev bedt om at fremsende deres bedste eksempler på indsatser over for tosprogede elever.

I forsøgsprogrammet gennemføres følgende indsatser, som alle tager udgangspunkt i den nyeste danske og internationale forskning samt erfaringer med modersmålsundervisning:

- Forsøgsindsatser målrettet mindre grupper af tosprogede elever på 1. klassetrin i skoleåret 2014/15 og 2015/16.
- Forsøgsindsatser målrettet hele klasser på mellemtrinnet (4. og 5. klassetrin) i efteråret 2013 og 2014.
- Forsøgsindsatser målrettet mindre grupper af tosprogede elever på 4. klassetrin i foråret 2014 og foråret 2015.

Til forsøgsprogrammet er der etableret et følgeforskningsprogram, der skal afdække og sammenligne effekten af indsatserne med fokus på tosprogede og etnisk danske elevers læse- og matematikkompetencer (målt ved de nationale test), motivation, selvværd og glæde ved at gå i skole.

Resultaterne fra forsøgsprogrammet foreligger nu (se vedlagte bilag nedenfor).

Ekspertgruppens vurdering

Som følge af de manglende identificerede effekter af forsøgsindsatserne på de tosprogede elevers faglige udvikling i dansk vurderer ekspertgruppen, at indsatserne – som de er gennemført i forsøgspro-

grammet – ikke umiddelbart giver en løsning på udfordringen med at løfte de tosprogede elevers faglige udbytte i dansk i skolen.

Ekspertgruppen påpeger imidlertid, at det ikke kan udelukkes, at nogle af indsatserne kunne have haft en effekt, hvis de var blevet gennemført over en længere periode eller i fuldstændig overensstemmelse med intentionerne i forsøgsprogrammet. Som eksempel kan nævnes forudsætningen om et kontinuert samarbejde mellem modersmållæreren og de øvrige lærere i forbindelse med gennemførelsen af forsøgsindsatsen på 1. klassetrin. Kun 24 % af modersmållærerne angiver, at de i høj grad har inddraget elevernes lærere i andre fag i deres forberedelse af eller i selve modersmålsundervisningen. Implementeringsanalysen viser endvidere, at der er en relativt stor gruppe af lærerne i Almen Sprogforståelse på mellemtrinnet, som primært underviser i og har kompetencer inden for de naturfaglige fag.

Omvendt må det forventes, at den anvendte praksis på skolerne i forsøgsperioden afspejler den praksis, som ville blive fulgt ved en efterfølgende implementering af forsøgsindsatserne. Derfor må resultaterne af de gennemførte indsatser i forsøgsprogrammet forventes at ligne dem, som ville fremkomme ved en generel implementering af disse indsatser. De positive gennemsnitseffekter i nogle af forsøgene for hele klasser tyder desuden på, at de manglende effekter for tosprogede elever af disse indsatser ikke kan tilskrives, at indsatserne ikke blev gennemført fuldt ud som foreskrevet, men også hænger sammen med, at form og indhold ikke har svaret til tosprogede elevers behov.

Der er desuden stor forskel på, hvor stor indflydelse og hvor store frihedsgrader skolerne og lærerne har haft i de forskellige forsøgsindsatser, som måske kan have haft betydning for resultaterne. På den anden side er der ikke stor forskel på gennemsnitseffekterne af almen sprogforståelse og ekstratimer i dansk. I almen sprogforståelse var indsatsen stramt styret. I forsøget med ekstra timer i dansk havde skolen og lærerne en meget stor frihed til at tilrettelægge indholdet. Det skal endvidere påpeges, at der ikke kan drages fuldstændig sikre konklusioner på alle parametre, eftersom målgruppen i nogle af forsøgsindsatserne var mindre end forventet. Det gælder især for antallet af tosprogede elever med et aktivt andet modersmål end dansk, som viste sig at være mindre end forudset og at udgøre et klart mindretal blandt eleverne med anden etnisk baggrund end dansk på de skoler, der har deltaget i forsøgsprogrammet.

Ekspertgruppen påpeger, at man bør være opmærksomme på sådanne forhold, når resultaterne fra forsøgsprogrammet vurderes. Ikke desto mindre giver resultaterne fra forsøgsprogrammet ikke anledning til at konkludere, at der med forsøgsprogrammet er identificeret indsatser – som de er gennemført i forsøgsprogrammet – der for alvor kan rykke ved de tosprogede elevers faglige udvikling i dansk.

Eftersom der med programmet ikke er fundet klare løsninger på udfordringen med at hæve de tosprogede elevers faglige niveau og sproglige udvikling i dansk, er der således fortsat behov for at fokusere på denne elevgruppe. Udfordringen med at løfte disse elevers faglige og sproglige niveau bliver ikke mindre af de flygtningegrupper, der pt. kommer til Danmark. Den danske grundskole har altså til stadighed brug for at udvikle undervisningen – og måske især undervisningsformer – der kan sikre, at en sproglig og kulturel heterogen elevgruppe opnår det bedst mulige udbytte af undervisningen.

Ekspertgruppens anbefalinger

Resultaterne af forsøgsprogrammet kunne tyde på, at løsningen på udfordringen med at løfte de tosprogede elevers faglige niveau skal findes i undervisningspraksissen og ikke alene gennem strukturelle greb, som de, der er afprøvet som led i forsøgsprogrammet. Undervisningen skal differentieres, så den fremmer alle elevers læring og trivsel, jf. også at forskellen mellem højt- og lavtpræsterende skoler handler om forskelle i indholdet i og gennemførelsen af undervisningen.

Inddragelse af elevernes modersmål i undervisningen behøver således ikke at være et strukturelt greb i form af indførelse af faget modersmålsundervisning eller faget almen sprogforståelse. Underviserne kan også udvikle undervisningsformer, hvor modersmål og to- og flersprogethed kan inddrages i den almindelige undervisning – også af etsprogede lærere.

Det er i den forbindelse værd at være opmærksom på de positive motivationseffekter, der er fundet i forsøget med modersmålsundervisning på 1. klassetrin, ligesom flere af forsøgene i hele klasser på mellemtrinnet har positive effekter på andre elever i klassen end de tosprogede elever.

I arbejdet med at styrke de tosprogede elevers faglige og sproglige niveau bør der derfor i høj grad være fokus på de pædagogiske og didaktiske elementer i undervisningen, hvilket blandt andet indebærer, at lærerne får værktøjer til løbende at afdække elevernes sproglige kompetencer på både første og andetsproget. Undervisningen såvel i dansk som i dansk som andetsprog skal differentieres og tage udgangspunkt i elevernes forskellige faglige, sproglige og kulturelle forudsætninger, udviklingspotentialer og styrker til gavn for elevernes læring og trivsel

På grundlag af de iværksatte forsøgsindsatser kan ekspertgruppen ikke pege på konkrete didaktiske indsatser. Erfaringer fra andre sammenhænge er dog, at der kan være et læringspotentiale i at give de tosprogede elever mulighed for at bringe deres faglige forudsætninger i spil fx med inddragelse af nye teknologier og gruppearbejde for herigennem at skabe afsæt for, at de tosprogede elever får kompetencer i at bruge både sprog, faglighed og nye teknologier på lige fod med klassens øvrige elever. Skoleledelsen kan endvidere have stor indflydelse på udviklingen af den didaktiske praksis på skolen fx gennem udvikling af stærke professionelle læringsfællesskaber, hvor skolens lærere arbejder tæt sammen om at udvikle didaktik og undervisningsformer, der skaber øget læring og trivsel for alle elever, herunder for tosprogede.

Bilag: Præsentation af indsatser og de overordnede resultater af forsøgsprogram om modersmålsbaseret undervisning

I bilaget præsenteres kort de enkelte indsatser, udvalgte caseresultater og derefter de overordnede resultater, som de præsenteres i rapporterne udarbejdet af TrygFondens Børneforskningscenter

Forsøgsindsats målrettet mindre grupper af tosprogede elever på 1. klassetrin i skoleåret 2014/15 og 2015/16

Indsats

Som led i denne indsats modtog grupper af tosprogede elever modersmålsundervisning, som fokuserede på at udvikle elevernes kompetencer inden for tale, skrift og læsning på deres modersmål.

De deltagende skoler modtog et inspirations- og vejledningsmateriale udviklet med inddragelse af forskere og praktikere. Heri var en beskrivelse af, hvordan undervisningen kunne tilrettelægges med udgangspunkt i Fælles Mål fra august 2009 for modersmålsundervisning.

De deltagende skoler havde ansvaret for at finde en modersmålsunderviser, der var i stand til at undervise på det relevante sprog. Forud for igangsættelsen af indsatsen fik modersmålsundervisererne et tilbud om at deltage i et todages kursus, hvor de blev introduceret til forløbet.

I forhold til selve gennemførelsen af modersmålsundervisningen var der ikke særlige krav, hvilket betød, at der i høj grad har været metodefrihed for den enkelte modersmålsunderviser.

Skolerne kunne tilmelde sig med en gruppe af elever, som mindst skulle udgøres af én elev, der havde andet modersmål end dansk, og hvor alle elever i gruppen havde samme modersmål. Skolerne kunne tilmelde sig med flere sproggrupper, hvis der var et tilstrækkeligt antal elever til det.

For arabiske, tyrkiske og somaliske sproggrupper blev der udarbejdet elevmateriale, og alle skoler fik adgang til digitale bøger på sprogmaskinen. Hvis skolerne selv var i stand til at udvikle elevmateriale på et andet sprog end de tre nævnte sprog, var der også mulighed for at deltage med en gruppe af tosprogede elever på det pågældende sprog.

Undervisningen blev gennemført i 32 uger i tre supplerende lektioner uden for den normale undervisningstid svarende til 96 lektioner.

34 skoler deltog i første runde i skoleåret 2014/15, mens 36 skoler deltog i skoleåret 2015/16. 7 nye skoler tilmeldte sig mellem første og anden runde, mens 5 skoler trak sig mellem de to runder.

Sammenlagt for de to runder deltog i alt 40 arabiske sproggrupper, 23 tyrkiske sproggrupper og 14 somaliske sproggrupper, hvilket gjorde de tre sprog til de tre største sproggrupper i forsøget.

Resultater

Casestudiet

I casestudiet giver eleverne udtryk for, at de synes, det er sjovt at blive undervist på deres modersmål, og det vurderes at have en positiv effekt på elevernes selvværd.

Nogle elever vurderes at være mere aktive i modersmålsundervisningen end i danskundervisningen. Ifølge modersmålsunderviserne er der dog en udfordring, at elevernes kompetencer på deres modersmål varierer meget, og ca. en tredjedel af underviserne vurderer, at eleverne er bedre til dansk end deres modersmål. Variationen i elevernes modersmålskompetencer betyder, at det kan være vanskeligt at differentiere undervisningen.

I forhold til at engagere forældrene vurderer lærerne, at forældrene bakker op om forsøget på et generelt niveau, men det har været vanskeligt at få dem til at støtte op i praksis.

De statistiske analyser

Da antallet af elever inden for de forskellige sproggrupper er forholdsvist lille i dette studie, har det kun været muligt at undersøge, om arabiske elever, der udgør den største sproggruppe, har reageret anderledes end andre elever.

De statistiske analyser af modersmålsundervisning for mindre grupper af tosprogede børn viser, at der er nogle positive effekter af undervisningen på visse elevers trivsel og motivation. Det gør sig særligt gældende for dimensionerne adfærdsvanskeligheder, hyperaktivitet og sociale styrker samt i forhold til, hvorvidt eleverne laver lektier og er motiverede for læring. Herudover er der en tendens til, at det særligt er elever, der deltog i den første forsøgsrunde, hvis motivation og trivsel er forøget som følge af indsatsen. Indsatsen har haft blandede effekter på de resterende elevgruppers motivation og trivsel.

Endvidere viser de statistiske analyser, at modersmålsundervisningen har haft en positiv effekt på arabiske elevers sproglige færdigheder på deres modersmål. Denne tendens gør sig dog ikke gældende for de resterende sproggrupper, og der er ikke blevet observeret positive effekter af modersmålsundervisningen på nogen af elevernes sproglige kompetencer på dansk. En del af forklaringen kunne være, at det samarbejde mellem modersmålsunderviserne og elevernes øvrige lærere om tilrettelæggelsen af undervisningen, som var en del af indsatsen, kun er blevet realiseret i begrænset omfang. Derudover så det også ud til, at elevernes og forældrenes sproglige færdigheder på modersmålet ikke i alle tilfælde var tilstrækkelige til, at eleverne fik udbytte af modersmålsundervisningen. Dette kan være nogle af forklaringerne på, at modersmålsundervisningen ikke har givet udslag i effekter på elevernes sproglige kompetencer i dansk.

Det skal dog tilføjes, at det er relevant at undersøge, om modersmålsundervisningen kan have langtids-effekter på elevernes kompetencer i dansk. Dette bliver muligt at undersøge ved at følge eleverne, der har deltaget i indeværende undersøgelse, når de når til 2. klasse og gennemfører de nationale test i dansk. Ved hjælp af disse testresultater vil det blive muligt at undersøge, om der er nogle effekter af modersmålsundervisningen på elevernes kompetencer i dansk, som er slået igennem til den tid.

Indtil vi kender disse resultater, giver indeværende undersøgelse dog ikke grundlag for at anbefale modersmålsundervisning, hvis formålet med undervisningen er at forbedre elevernes danske sprog. Tages de positive resultater, som indeværende studie har påvist på elevernes trivsel og motivation samt arabiske elevers sproglige færdigheder på deres modersmål, i betragtning, kan undervisningen dog indføres med andre formål for øje.

Forsøgsindsatsmålet målrettet hele klasser på mellemtrinnet (4. og 5. klassetrin) i efteråret 2013 og 2014

Indsats

Almen sprogforståelse

Indsatsen bestod af et nyt undervisningsforløb, der blev gennemført i fire ugentlige lektioner. Undervisningen blev tilrettelagt i henhold til det udviklede undervisningsmateriale, som gerne skulle forbedre alle elevers, og særligt de tosprogede elevers, præstationer.

Det detaljerede undervisningsmateriale indeholdt blandt andet forskellige tekster og øvelser til hver af de 16 uger, som indsatsen varede.

Med inspiration fra det udsendte undervisningsmateriale skulle læreren planlægge, tilrettelægge, gennemføre og evaluere undervisningen med udgangspunkt i elevernes forskellige sproglige kompetencer. Undervisningen, som blev gennemført på dansk, tog afsæt i elevernes forskellige sproglige registre og havde til formål at skabe sprogligt bevidste og fagligt dygtige elever. Samtidig har almen sprogforståelse et alment dannende og uddannende aspekt.

Centrale elementer i undervisningsmaterialet er ugens tekst, illustration, sproglige fokus og fokusord samt ordkort, sprogvæg, dialog og opgaver på dansk og øvrige sprog.

I 2013 blev almen sprogforståelse gennemført på 4. klassetrin i 16 uger med fire ekstra lektioner ud over den planlagte undervisning på 27 skoler.

I 2014 blev almen sprogforståelse gennemført på 5. klassetrin i 16 uger med to ekstra lektioner ud over den planlagte undervisning på 30 skoler. En time blev gennemført i de planlagte dansktimer, og en lektion blev rettet mod de elever, der har særligt behov for en særlig indsats. Der blev udarbejdet en 'light-udgave' af alle kapitlerne, hvilket indebærer, at teksterne blev forenklet, så ordvalget var nemmere tilgængeligt, selv om indholdet var det samme. Indsatsen i 2014 blev suppleret med en løbende læsescreening fire gange i løbet af de 16 uger på skoler for at se, om det kunne hjælpe lærerne til at målrette indsatserne ift. de grupper af elever, der ikke havde særlig stor effekt af indsatsen i første runde.

Ekstra undervisningstid i dansk

Indsatsklassen modtog ekstra undervisningstimer i dansk.

Som inspiration til tilrettelæggelsen af de ekstra timer havde ministeriet udgivet et idekatalog med evidensbaserede strategier til tilrettelæggelsen af undervisningen af tosprogede elever. Centrale elementer i idekataloget er systematisk og eksplicit instruktion, præsentation af undervisningens indhold, understøttelse af den enkelte elev, kollaborativ undervisning, målrettet dialogisk instruktion, kulturel tilpasning af undervisningen af tosprogede elever samt evaluering af undervisningen.

I 2013 blev indsatsen gennemført med fire ekstra lektioner med dansk undervisning i 16 uger på 29 skoler.

I 2014 blev indsatsen gennemført på samme måde som i 2013, men dog med to timer færre ugentligt på 44 skoler.

Indsatsen i 2014 blev suppleret med en løbende læsescreening for at se, om det kunne hjælpe lærerne til at målrette indsatserne ift. de grupper af elever, der ikke havde særlig stor effekt af indsatsen i første runde.

Opkvalificering af matematikundervisningen

Indsatsen blev gennemført af en matematiklærer i samarbejde med en lærer med kompetencer inden for dansk som andetsprog. Begge deltog forud for indsatsen i et femdagskursus, som sigtede på at undervise læreren i, hvordan vedkommende kunne inddrage dansk som andetsprog i matematikundervisningen. Under kurset udarbejdede deltagerne to konkrete undervisningsforløb i matematik, hvor elevernes forskellige sproglige registre blev tænkt ind i undervisningen.

Lærerne modtog endvidere vejledningsmateriale som inspiration til tilrettelæggelsen af undervisningen. Fokusområder i opkvalificeringsforløbet var forståelsesaktiviteter, tydeliggørelse af sproglige mål for læringsaktiviteter, sprogligt aktive elever, inddragelse af elevernes samlede sproglige ressourcer samt elevernes tilegnelse af matematikfagets sproglige registre

I 2013 blev indsatsen gennemført på 4. klassetrin på 31 skoler. Der var imidlertid for få elever, der havde gennemført de nationale test i matematik til, at denne indsats kunne evalueres på et tilstrækkeligt sikkert grundlag. Indsatsen blev derfor ikke gennemført i 2014.

Resultater

Når der gennemføres så mange test, som det er gjort i forbindelse med dette forsøg, kan der være enkelte resultater, der viser en signifikant forskel mellem indsats- og sammenligningsgruppe, men som reelt baseres på en tilfældighed. Samtidig er der noget frafald i undersøgelsen – specielt i spørgeskemaundersøgelsernes måling af elevernes trivsel og motivation – som kan give et skævt billede af de reelle effekter. Derfor er det væsentligt at fokusere på de tendenser i resultaterne, der er mest stabile på tværs af de mange test, og omvendt ikke lægge for meget vægt på enkeltstående resultater. De mest stabile resultater vurderes af Aarhus Universitet at være følgende:

- Ekstra undervisningstid i dansk (4 lektioner om ugen) i 2013 inden skolereformen havde en positiv effekt på elevernes læsefærdigheder for både drenge og piger og børn af højtuddannede forældre. Effekten for børn af lavtuddannede var af samme størrelsesorden om end ikke statistisk signifikant. Effekten på børn med indvandrerbaggrund var dog lille og statistisk insignifikant.
- Samtidig er det væsentligt at bemærke, at der er tendenser til, at den ekstra undervisningstid i dansk øgede børnenes adfærdsmæssige vanskeligheder og sænkede deres motivation og trivsel. Det gjaldt specielt for drengene og i forhold til hyperaktivitet.
- Forsøget med Ekstra undervisningstid i dansk (2 lektioner om ugen) efter skolereformen i 2014 viste ikke nogen yderligere positiv effekt på læsevner – heller ikke i kombination med løbende test af børnene. Dette kan både skyldes, at efter skolereformen er den ekstra værdi af endnu flere undervisningstimer begrænset – og det kan skyldes, at mange skoler faldt fra forsøget, og at det derfor ikke var statistisk muligt at påvise mindre effekter.
- Forsøgene med Almen Sprogforståelse viste, at da indsatsen i 2013 blev implementeret i 4. klasse havde det positive effekter, men afgrænset til pigerne og til profilmrådet Sprogforståelse i læsetesten. Da indsatsen i 2014 blev rykket til 5. klasse, materialerne blev forenklet lidt, og indsatsen blev

kombineret med løbende test, viste forsøget positive effekter for elever af lavtuddannede forældre – igen navnlig på profilområdet for sprogforståelse og her navnlig for drengene. Dette tyder på, at det kan være en udfordring med et fast tilrettelagt undervisningsforløb som Almen sprogforståelse at differentiere undervisningen på en måde, så den rammer alle elevers niveau.

- I forhold til Almen Sprogforståelse er det endvidere væsentligt at bemærke, at undervisning i Almen Sprogforståelse både i 2013 og 2014 samlet set trækker i retning af at sænke elevernes adfærdsmæssige problemer og øge deres motivation. At bestemte elevgrupper får en større grad af adfærdsmæssige vanskeligheder af Ekstra dansk, men ikke af Almen Sprogforståelse, kan skyldes, at Ekstra dansk har givet eleverne mere af den samme type undervisning, mens Almen Sprogforståelse i højere grad har haft variation i opgaver og undervisningsformer.

Der er mange positive effekter af de afprøvede indsatser, men det udestår stadig at finde indsatser, som effektivt kan hjælpe de tosprogede elever, der er hovedmålgruppen i forsøgsprogrammet.

Forsøgsindsatsen 'Almen sprogforståelse' målrettet mindre grupper af tosprogede elever på 4. klassetrin i foråret 2014 og foråret 2015

Indsats

Indsatsen, der blev afprøvet i forhold til de mindre elevgrupper af tosprogede børn, var undervisningsforløbet "Almen Sprogforståelse". Til forskel fra indsatsen målrettet hele klasser på mellemtrinnet var elevmaterialet på elevernes modersmål.

De grupper, der blev udtrukket til indsatsen, modtog i en periode på 16 uger ekstra undervisning i sprog og sprogforståelse, herunder kernestoffet som er fælles mellem sprog.

I foråret 2014 modtog de deltagende grupper fire ekstra lektioner (45 min.) undervisning udover den almindelige undervisning. På grund af folkeskolereformen blev dette krav ændret ved gennemførelse af indsatsen i foråret 2015. Der var fortsat tale om fire ugers undervisning i Almen Sprogforståelse, men det blev muligt at placere to af de fire timer parallelt med lektiecafeer eller skoletid afsat til faglig fordybelse. Skolerne skemalagde selv de ekstra undervisningstimer.

Krav for at deltage var, at skolerne minimum havde 3 elever med tyrkisk modersmål og/eller 3 elever med arabisk modersmål og/eller 3 elever med somalisk modersmål på 4. klassetrin i skoleåret 2014. Det resulterede i alt 51 deltagende skoler med 69 elevgrupper.

Skolerne, der deltog i forsøget i første runde i 2014, var automatisk tilmeldt den anden forsøgsrunde. Da antallet af elever i en bestemt sproggruppe kan variere noget fra år til år, var der nogle skoler, der ikke havde mulighed for at deltage med den oprindeligt tilmeldte sproggruppe i 2015. For at give mulighed for at disse skoler alligevel kunne deltage, blev der lempet på minimumsantallet for deltagende elever, der nu blev sat til én elev, og desuden fik skolerne mulighed for at deltage med nye elevgrupper. Denne mulighed blev dog kun anvendt i meget begrænset omfang, men gav muligheden for at øge antallet af elevgrupper med somalisk modersmål med tre.

Der deltog i alt 49 grupper i 2015, og det samlede forsøg i 2014 og 2015 inkluderede således (69+49) 118 grupper.

Resultater

Styrkeberegningen viser, at der skulle være 70 grupper (med 8 elever i hver gruppe) for hvert sprog. På grund af det lavere antal tilmeldte grupper, samler hovedanalyserne de tre sproggrupper i én analyse. Det betyder, at analyserne undersøger den gennemsnitlige effekt på tværs af de tre sproggrupper. Hvis der var meget forskellige effekter af indsatsen for de tre grupper, vil det ikke være muligt at opfange i disse analyser.

Der kan være udfordringer i at estimere effekter, eller manglende effekter, præcist nok, hvis et tilstrækkeligt antal børn ikke deltager i lodtrækningsforsøget. Således øges usikkerheden forbundet med resultaterne, og det er sværere at sige, om forskelle mellem indsats- og sammenligningsgruppen skyldes tilfældige forskelle mellem grupperne eller er en reel effekt af indsatsen. I det lodtrækningsforsøg som nærværende rapport præsenterer, var antallet skoler, der tilmeldte sig, lavere end det, der var planlagt oprindeligt.

At vi i analyserne af effekterne af indsatsen ikke har kunnet identificere effekter – hverken negative eller positive – for langt hovedparten af de ting, der er målt på, kan derfor enten skyldes, at Almen Sprogforståelse reelt ikke haft den tiltænkte effekt på de deltagende elever. På den anden side kan det dog også skyldes, at det ikke har været muligt at identificere det, hvis indsatsen egentlig har haft de ønskede effekter på eleverne.

At det viste sig at være vanskeligt at rekruttere et tilstrækkeligt antal deltagere til forsøget skyldtes blandt andet, at der ikke var mange elever, der passede i målgruppen. Således skulle eleverne, der deltog i forsøget, være tilstrækkeligt dygtige til tyrkisk, arabisk eller somali til, at de kunne modtage undervisning på det pågældende sprog. At der allerede ved forsøgets gennemførelse viste sig at være store udfordringer i at finde et tilstrækkeligt antal elevgrupper, der passede i målgruppen, kunne tyde på, at der er et begrænset potentiale for at indføre Almen Sprogforståelse for mindre elevgrupper generelt i folkeskolen.